

УНИВЕРЗИТЕТ У БЕОГРАДУ

Адреса: Студентски трг 1, 11000 Београд, Република Србија
Тел.: 011 3207400; Факс: 011 2638818; E-mail: kabinet@rect.bg.ac.rs

Београд, 26. мај 2022. године
06 Број: 61202-1779/3-22
МЧБ

ИНСТИТУТ ЗА ФИЛОЗОФИЈУ И ДРУШТВЕНУ ТЕОРИЈУ УНИВЕРЗИТЕТА У БЕОГРАДУ

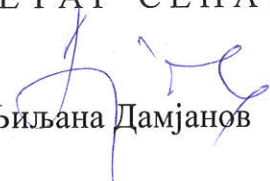
др Газела Пудар Драшко, директорка

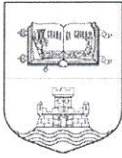
Поштована,

У прилогу дописа достављамо Вам Одлуку Сената Универзитета у Београду са седнице одржане 18. маја 2022. године, а која се односи на доделу звања почасног доктората Универзитета у Београду Етјену Балибару, професору емеритусу Универзитета Париз 10, Француска.

Прилога: 1.

СЕКРЕТАР СЕНАТА

Љиљана Дамјанов

УНИВЕРЗИТЕТ У БЕОГРАДУ

Адреса: Студентски трг 1, 11000 Београд, Република Србија
Тел.: 011 3207400; Факс: 011 2638818; E-mail: kabinet@rect.bg.ac.rs

Београд, 18. мај 2022. године
06 Број: 61202-955/3-22
МЧБ

На основу члана 117 Статута Универзитета у Београду (“Гласник Универзитета у Београду”, број 201/18, 207/19, 213/20, 214/20, 217/20, 230/21, 232/22 и 233/22), чл. 7 и 9 Правилника о додели признања Универзитета у Београду, (“Гласник Универзитета у Београду”, број 139/07, 163/11 и 209/19) и предлога Комисије за универзитетска признања број 06-61202-955/2-22 од 11. маја 2022. године, а на иницијативу Института за филозофију и друштвену теорију, Сенат Универзитета у Београду, на седници одржаној 18. маја 2022. године, донео је

О Д Л У К У О ДОДЕЛИ ПОЧАСНОГ ДОКТОРАТА УНИВЕРЗИТЕТА У БЕОГРАДУ

ЕТЈЕНУ БАЛИБАРУ (Étienne Balibar), професору емеритусу Универзитета Париз 10, Француска, за изузетан допринос у тематизацији грађанства, друштвеног ангажмана и социјалне правде, као и за дугогодишњу подршку научној заједници Србије.

Образложење

Етјен Балибар је професор емеритус моралне и политичке филозофије на Универзитету Париз 10 - Нантер и почасни професор хуманистичких наука на Универзитету Калифорнија, Ирвајн (University of California, Irvine). Такође је тренутно професор у Центру за истраживање модерне европске филозофије (CRMEP, The Center for Research in Modern European Philosophy) на Универзитету Кингстон (Kingston University) и гостујући професор на Одсеку за француску филологију на Универзитету Колумбија (Columbia University).

Професор Етјен Балибар је један од најзначајнијих и демократски најинспиративнијих критичара нашег времена, чији је рад значајно обогатио филозофију, хуманистичке и друштвене науке, скрећући са уходаних путева и укрштајући различите традиције на плодан начин.

У својој раној каријери, Етјен Балибар је учествовао на семинарима Луја Алтисера (*Louis Althusser*), који су изнедрили колективно дело које би се несумњиво могло сматрати једним од најзначајнијих читања Марксовог „Капитала“ (*Das Kapital*), под једноставним називом „Читајући капитал“ (*Lire le capital*, 1965). Поред Алтисера, Жака Рансијера (*Jacques Rancière*), Пјера Мачерија (*Pierre Macherey*), и Рожеа Естаблеа (*Roger Establet*), Балибар је настојао да мапира „објект својствен Марксу“. Његово поглавље у овој књизи разматра основне концепте историјског материјализма. Публикација „Раса, нација, класа: двосмислени идентитети“ (*Race, Nation, Class: Ambiguous Identities*, 1988) написана у сарадњи са америчким социологом и економским историчарем Имануелом Волерстином (*Immanuel Wallerstein*), донела му је међународно академско признање и фигурира и данас као класик у области критичких расних студија и интердисциплинарне школе културолошких студија. Структурисана кроз дијалошку методу, ова књига посебно

анализира радове Луја Алтисера и Фернана Бродела (*Fernand Braudel*), стварајући критичку везу између расизма, класне поделе и националне државе.

Остајући веран водећим принципима свог рада, постављеним на почетку његове каријере, Балибар ће и у каснијим делима наставити да буде изузетно прецизан мислилац и одговоран филозоф (или „професор филозофије“, како би он додао). Кроз промишљање мноштва различитих појава и концепата, његова критика се елегантно креће од питања права, моћи, друштвености и послушности код Спинозе (*Baruch de Spinoza*), до проблема илегалних имиграната на прелазу у XXI век. Задивљујуће, али не и изненађујуће, у његовим радовима налазимо подједнако убедљиве аргументе о тако хетерогеним темама као што су еманципација, секуларизам, антисемитизам, демократија, комунизам, Европа и насиље. Балибаров друштвени ангажман упорно прати његове филозофске напоре, бришући границе између његове праксе и теорије.

Два кључна концепта у Балибаровом опусу су *једнакост* и *универзалност*. Први произилази из бројних истраживања спроведених у периоду од двадесет година, прикупљених у делу „Предлог једнакостободе“ (*La proposition de l'égaliberté*, 2010). Концептуализован у оквирима онога што Балибар дефинише као антиномије грађанства, синкретички концепт једнакости прати рационалне путеве кроз сложену мрежу појмова као што су: грађанство, популизам, искљученост, грађанска непослушност, отпор, побуна, суграђанство и бројни други. У разговору са ауторима као што су Хана Арент (*Hannah Arendt*), Никос Пуланцас (Ἰκὸς Πουλαντζᾶς), Ернесто Лаклау (*Ernesto Laclau*), Жак Рансијер и Роберто Еспозито (*Roberto Esposito*), да споменемо само неке, Балибар развија аргумент који омогућава да се у потпуности сагледа еманципаторски потенцијал једнакости. У свом карактеристичном стилу, Балибар отворено показује како се овај концепт примењује на ситуације у стварном свету, евоцирајући примере као што су „афера мараме“ (*L'affaire foulard*, 1989) у Француској или побуне које су се десиле у париским предграђима 2005. Други главни Балибаров концепт је универзалност. У различитим есејима и излагањима са конференција, сакупљеним под насловом „О универзалности“ (*Des universels: essais et conférences*, 2016), Балибар настоји да разјасни дебате о значењима и вредностима универзализма, проблематизујући појам универзалног. Када наводи да се универзално не треба третирати као једнозначно, Балибар се залаже за плурализован и диференциран, историјски и географски ситуиран приступ универзалности. Дакле, не постоји јединствено универзално, већ, напротив, постоји мноштво различитих концепција универзалности кроз историју и људска друштва. Такође, универзалност треба посматрати као фактор сукоба између и унутар људских друштава, а не као фактор уједињења. Формулишући појам експресивног мултиверзума који превазилази претпостављено јединство света, Балибар предлаже концепцију квази-трансценденталног субјекта, онтолошки конституисаног путем осуђености на лутање кроз мноштво разлика човека.

Разлог због кога је Етјен Балибар данас тако демократски инспиративан критички мислилац треба пре свега тражити у томе што се његов рад креће од марксистичке мисли до демократске теорије на начин који се чини готово логички нужним – такву природну теоријску еволуцију неко би такође могао идентификовати у једном другом правцу недогматске марксистичке мисли, у Југословенској Праксис школи. Међусобна сродност Балибаровог дела и Праксис школе огледа се у њиховим сложеним реинтерпретацијама Маркса – реинтерпретацијама које радикално доводе у питање телеолошки карактер историјских процеса и појаву револуционарног субјекта који би таква телеологија гарантовала. За Балибара, „субјект је пракса“, како пише у „Марксовој филозофији“ (*La philosophie de Marx*, 1994), али, што је још важније, оно што долази након субјекта је грађанин, као што је објашњено у његовом делу „Грађанин, субјект и други есеји филозофске антропологије“ (*Citoyen sujet et autres essais d'anthropologie philosophique*, 2011). Из његове перспективе, ова врста интелектуалне еволуције је логичан развој марксистичке мисли, а не пука „конверзија“ која ће уследити након пада Берлинског зида, као што је био случај са већином „конвенционалних марксиста“. Овакав правац теоријске елаборације отвара простор за контингенцију, критику и, уопште, за друштвени ангажман. Ослањајући се на прецизну

дијагностику чињенице да је без високог нивоа друштвеног ангажовања суштинска друштвена трансформација немогућа, Балибар убедљиво показује да се таква промена може десити само у једном радикално демократском контексту, инсистирајући на томе да је задатак друштвених научника да активно промишљају могућности њеног остваривања.

Институт за филозофију и друштвену теорију покренуо је иницијативу да се професору Етјену Балибару, једном од најутицајнијих и друштвено најангажованијих живих филозофа који тематизују друштвену стварност и људску субјективност – и који је и након распада Југославије наставио да одржава контакте и у тешким условима пружа подршку научној заједници Србије – додели звање почасног доктора (*Doctor Honoris Causa*) Универзитета у Београду.

Све наведене чињенице оправдавају иницијативу да се Етјену Балибару, додели почасни докторат за изузетан допринос у тематизацији грађанства, друштвеног ангажмана и социјалне правде, као и за дугогодишњу подршку научној заједници Србије.

На основу приложене документације Комисија је утврдила да је поднета иницијатива у складу са одредбама Правилника о додели признања Универзитета у Београду, као и да образложење даје основу за доделу признања које се предлаже иницијативом.

На основу иницијативе Института за филозофију и друштвену теорију и предлога Комисије за универзитетска признања, Сенат Универзитета у Београду је једногласно донео одлуку као што је наведено у изреци.

ПРЕДСЕДНИК СЕНАТА
РЕКТОР

Проф. др Владан Ђокић